

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-250-0-6>

UKRAINISMS AS MARKING OF THE ADDRESSEE

УКРАЇНІЗМИ ЯК МАРКУВАННЯ «СВОГО» АДРЕСАТА

Koshman I. M.

*Candidate of Philological Sciences,
Associate Professor,
Associate Professor at the Department
of Ukrainian Philology and Journalism
Volodymyr Dahl Eastern Ukrainian
National University
Sievierodonetsk, Ukraina*

Koshman I. M.

*Candidate of Philological Sciences,
Associate Professor,
Associate Professor at the Department
of Ukrainian Philology and Journalism
Volodymyr Dahl Eastern Ukrainian
National University
Sievierodonetsk, Ukraina*

Специфічною особливістю сучасних медійних текстів російською в Україні є активне використання українських одиниць різних типів.

Проблема проникнення в мовлення іншомовних одиниць активно досліджується в лінгвістиці мовних контактів, в роботах У. Вайнрайха, Б. Гавранека, Е. Гаугена, Дж. Грінберга, Ю. Жлуктенка, А. Мартине, Е. Сепіра, К. Тищенко, О. Швейцера тощо. У. Вайнрайх зазначає, що при масовій двомовності лексичний вплив однієї мови на іншу може досягати значних розмірів [1, с. 42].

В медійних текстах українізми виконують різні функції.

По-перше, вони активно використовуються як номінації. Наприклад, при називанні історичних реалій: *Про украинскую государственность я вообще молчу, подсказываю только, что гетьманов даже после громких побед снимали на раз* (<https://tvrezo.info>); *Московские большевики и местные предатели подмяли под себя «боротьбистов», членов национальной компартии, не хотевших объединяться с РКП(б)* (<https://www.obozrevatel.com>); національно-специфічних реалій різних типів: *В рамках мероприятия будут проводить мастер-классы по росписи писанок* (<http://censor.net.ua>); *Была у нас такая традиция: делать в тех местах привал и варить кулиши* (<https://censor.net.ua>); *Сейчас автор примерит на себя образ мольфара и слегка попророчествует, но перед коротким текстом пророчества – два лирических отступления или примера, которые помогут правильно воспринять это самое пророчество* (<https://defence-line.org>); реалій сьогодення: *А, значит, у киевской «громады» просто забрали средства, которые могли пойти и на содержание бюветных комплексов в том*

числе (<http://korrespondent.net>); *Пить и курить в городе можно только в отведенных местах. За нарушения штрафуют. Охрану города, помимо полиции, ведет еще и миська варта* (<https://www.obozrevatel.com>); власних назв: *Проиграл парашютистке от «Фронта змин» Ирине Купрейчик* (<http://lb.ua>); *Премьер-министр Владимир Гройсман перед новым руководством «Укрзалізниця» поставил задачу разобраться в системе распределения грузовых вагонов и ликвидировать коррупционную составляющую в этом процессе* (<https://censor.net.ua>).

Використання українізмів-номінацій обумовлює націленість медійних текстів на відображення реальних подій та ситуацій. Повідомлення фактів, тематичне різноманіття, аргументування, наведення історичних та культурних паралелей неможливе без іменування предметів, явищ і подій, що складають сутність життя українців.

По-друге, українізми вживаються для передачі експресивних, емоційних, оціночних і функціональних значень. Природа експресивно-емоційного й функціонального забарвлення може бути різною. До медійних текстів включаються стилістично значущі одиниці – ті, що мають стилістичне значення в українській мові: *Побоялась свою бабцю положить в больнищу, ибо я сама медсестра и знаю нашу теперешнюю медицину...* (<https://www.obozrevatel.com>); *Мы с интересом наблюдаем за ситуацией, которая разворачивается вокруг блазня, который называет себя слугой* (<https://defence-line.org>); *Только таких крутеликов уже кладбища Донецка не вмещают* (<https://www.obozrevatel.com>); *Цидулка судей-ябед из Мариуполя – это верх неадекватности, лицемерия и цинизма* (<https://www.obozrevatel.com>).

За даними словників, в одиниці *бабця* фіксується стилістичне значення – діал. [2; 1, с. 77], *блазень* – лайл. [2; 1, с. 196], *крутелик* – жарг., мол. [3, с. 190], *цидулка* – розм. [2; 11, с. 211].

В прикладах: *Обсудить свои дальнейшие действия областные «ватажки» собрались еще в воскресенье вечером, сразу после демарша «УДАРА»* (<http://obkom.net.ua>); *Наверное, я разделю взгляды обеих групп. Не потому что «приспосованець», а потому что всегда полагался только на себя и не ждал подачек и социалки от государства* (<https://petrimazepa.com>); *Тем более там на один квадратный сантиметр площади собрали столько потвор, сколько ни в одном бродячем цирке не увидишь* (<https://www.ponomaroleg.com>); *Сегодня видела папочку, который залиvisto хохоча взял своего пуцвирка и воткнул мордой вниз в сугроб* (<https://tverezo.info>); *Вынужден вас разочаровать. То, что вы сейчас сделали, – это не уряд*

технократов (<https://tverezo.info>); *Витакер тянет время, чтобы не являться до утверждения Барра в надежде уйти из этой халепы с остатками репутации* (<https://www.ponomaroleg.com>) – експресивно-емоційне або оціночне забарвлення виникає на мовному стику, як результат міжмовної взаємодії. Як свідчать приклади, на стику мов породжуються тонкі стилістичні сенси – кепкування, насміх, несхвалення, іронія, глузування тощо.

Використання українізмів зі стилістичним забарвленням в медійних текстах має жанрове обмеження. Зокрема, в тексти новинних жанрів такі одиниці не вводяться, оскільки предметом зображення в них є викладення фактів. Саме цього вимагає журналістський стандарт. Медійні ж тексти жанрів, що відносяться до раціональної та емоційної публіцистики, націлені на викладання фактів і думок, й використання стилістично забарвлених українізмів у коментарях, ньюс-фіче, фіче, портретах, інтерв'ю, репортажах є цілком доречним.

Введення в медійні тексти українізмів-номінацій і українізмів зі стилістичним забарвленням певним чином окреслює коло «своїх» адресатів. Адресатом є двомовний комунікант, який є носієм національно-специфічного знання. Він має уявлення про історію, культуру, традиції й сьогодення українського народу. Такий адресат не тільки розуміє, про що йдеться, а й прочитає культурні сенси, апеляції к традиціям і уявленням українського народу. Він здатний розшифрувати тонкі стилістичні значення, що виникають як результат мовної взаємодії.

Література:

1. Вайнрайх У. Одноязычие и многоязычие. *Новое в лингвистике. Вып. VI: Языковые контакты* / ред. В. Ю. Розенцвейг. Москва : Прогресс, 1970. С. 25–60.
2. Словник української мови : в 11 томах. Київ : Наукова думка, 1970–1980.
3. Ставицька Л. Український жаргон : словник. Київ : Критика, 2005. 496 с.